

Grängsjö Bladet

Grängsjö Bygals informationsblad

Redaktion: Sven Erik Nordin

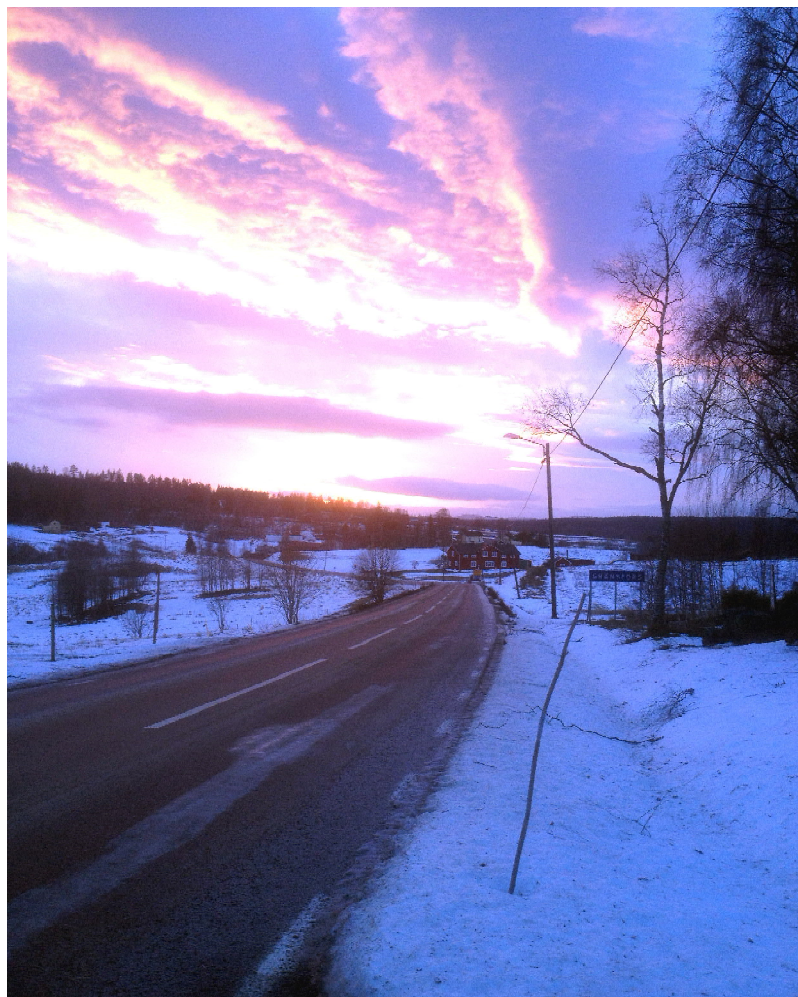
Ola Wahlman

Jagrid Berglund

Årgång 5 Januari 2014

Nr 46

www.grangsjo.se

Omslagsbilden

Bilden på första sidan togs fredagen den 20 december 2013, kl. 14.48 på eftermiddagen. De flesta bybor känner sannolikt igen motivet. Den här vyn ser man, om man står på vägen mot Bergsjö, just vid den lilla avtagsvägen upp mot "Locka", och ser mot väster - alltså ner mot Gränsfors. Gården i bildens centrum är alltså "Nystuga", och några av husen i Gränsfors skymtar till vänster i bild. Anledningen till att kameran användes denna gång var förstas den ovanligt praktfulla himlen västeröver. Den nedgående solens strålar belyste molnen underifrån, och man kände sig nästan en smula andäktig inför detta naturens skådespel - som naturligtvis en pappersbild inte alls kan göra rättvisa, utan bara blir en blek kopia av.

Från redaktionen

Detta är första numret 2014, och att det dröjt så länge efter månadsskiftet beror på att vårt "månadsmöte" (första helgfria måndagen i månaden) kom först den 13/2 - då månadens första måndag inte var "helgfri", utan var röd dag, trettondag jul. Eftersom information från månadsmötet skall ingå i bladet, så kan detta självklart inte utkomma förrän efter mötet.

Under 2013 har antalet medlemskap (enskilda eller familjer) varit litet över 100. Det är naturligtvis redaktionens förhoppning att antalet medlemmar - och därmed prenumeranter på Grängsjö-Bladet - skall bli minst lika många 2014. Med denna upplaga följer ett inbetalningskort för år 2014. Priset är oförändrat - 50 kr för enskild och 100 kr för familj. Den som bor så att det behövs distribution via post får betala 50 kr extra för detta. Dessa uppgifter framgår också av det förtryckta inbetalningskortet. Om du betalar direkt med datorns hjälp - glöm ej att uppge vad beloppet avser, samt namn och adress! Annars kan det bli ett onödigt (och ibland nästan omöjligt) detektivarbete för kassören att ta reda på varifrån pengarna kommer...

Årets upplaga av Byalagskalendern gick åt - trots att vi tog hem några fler än de som hade beställts, och trots att priset i år blev något högre. Tyvärr var det också några som glömde att beställa, fast de hade tänkt göra det, och som därför blev utan. Om det skulle vara någon som är särskilt angelägen, så finns förstas fortfarande möjligheten att beställa fler. Fast ett lägre antal än 9 innebär ytterligare några kronors högre pris (243 kr för en eller två, och 214 kr för tre eller fyra). Om du trots allt skulle vara intresserad, så hör av dig snarast till redaktionen!/SE

Lucia

Lovisa Johansson-Svedlund var årets Lucia.

Byalagets traditionella Luciafest ägde rum just på Luciadagen, fredagen den 13 december 2013. Som vanligt var det mycket folk på kapellet, och som vanligt var också stämningen god. Efter Luciatåget, som hade tränats och nu leddes av Veronica och Ingemo Jonsäll, följde också en gymnastisk uppvisning av några av flickorna, vilken fick uppskattande applåder av publiken. Därefter följde kaffe med dopp, lotterier och auktion - som vanligt... I år var det Byalagets ordförande, Urban Norlin, som själv höll i klubban och lotsade budgivarna till ett avslut. Köplusten var merendels god bland de närvarande, även om det också denna gång hände att sådant som kostat en hel del både i råmaterial och arbete gick bort för en billig penning.

I vår föränderliga värld är det ibland skönt att konstatera, att åtminstone någonting är ”som vanligt”. På bilden ovan ser vi Lucia med tärnor, tomte och pepparkaksgubbar på kapellets scen, när de framför de traditionella sångerna. Belysningen som vanligt nedsläckt, så allt ljus kommer från julgranen, Lucias ljuskrona och de ljus övriga i luciatåget bar. Stämningen i lokalen blev precis så som man förväntar sig vid ett tillfälle som detta. En stämning är förstås svår att återge med hjälp av en kamera, och möjligen ger inte bilden ovan rättvisa åt det hela... Stort tack i alla fall till Ingemo och Veronica, som med ganska kort varsel ställde upp och tog hand om luciatåget!

Lotteriernas ”åror” hade som vanligt en strykande åtgång, och som vanligt var antalet priser betydande. Några hade förmånen att få gå fram och ta emot pris åtskilliga gånger, vilket förstås var ett bevis på att ”slumpen” är en fungerande kraft - som utgör själva förutsättningen för varje lotteri. Den som köper två lotter kan vinna två priser, och den som köper tio kan bli utan! Inte riktigt rättvis kanske, men själva den idé som gör lotterier möjliga...

Auktionisten Urban Norlin bjuder ut ett av paketen till försäljning.

SKATAN SOM FLÖG I LUFTEN

(En alldeles sann historia)

I mitten av femtiotalet hade jag och min kompis Sture vid flera tillfällen tama skator. Vi tog ungarna ur boet innan de blev flygfärdiga, och sedan var det ganska lätt att mata dem och få dem tama. Men det gällde förstås att välja rätt tidpunkt. Om man tog dem för tidigt efter att de hade kläckts ur äggen, så var det svårt att få dem att överleva. Och om man tog dem för sent, så blev de aldrig riktigt tama.

En sommar hade Sture en skata som var nästan fullvuxen. De långa svarta stjärtfjädrarna var riktigt stiliga, så man kunde knappt se, att det bara var en årsunge från en av vårens kullar.

Den här sommaren höll Stures föräldrar på att gräva grunden för den planerade nya villan på Orrsjön. Då behövdes också några större stenar sprängas. Vid ett sådant tillfälle, när stubinen redan var tänd, kom Stures tama skata flygande. Den satte sig på den dynamitladdade stenen, lade huvudet på sned och tittade nyfiket på den rykande och väsende stubinen.....

De närvarande skrek och viftade och försökte kasta sten för att skrämma iväg skatan. Men den stod fortfarande kvar. Den försökte till och med ta med sig den svarta stubinen. Trodde antagligen att det var något ätbart och tog den i näbben för att få den med sig. Den stretade och drog utan att lyckas.

Till sist måste ju människorna ta skydd, utan att ha lyckats skrämma iväg skatan.

Pang! Laddningen detonerade i ett rökmoln, och den stora stenen sprack som planerat i flera mindre delar. Och rakt upp i luften som en projektil flög skatan! Ner kom den också på nästan samma ställe. Men då var den ”naken”! Allt dun och alla mindre fjädrar var borta. Bara stjärtfjädrarna och de grövsta vingpennorna satt kvar, men mycket uppfransade och tilltufsade. Alltså i ett skick som inte möjliggjorde flygning.

Jag med tam skata 1956.

De närvarande trodde knappt sina ögon. Alla hade tagit för givet, att skatan var död, eftersom den satt mitt uppe på stenen, när det smäll. Men tydligen tål skator mycket. Luftfärden för denna skata måste ha inneburit G-krafter som vida översteg de en flygplanspilot utsätts för, om han skjuts ut i katapultstol.

I alla fall överlevde skatan, och fjäderdräkten växte så småningom ut igen till alldeles normalt omfång. Tyvärr blev den ändå inte så långlivad, för den togs av en hök efterföljande vinter..... /SE

Ett människoöde

(ännu en berättelse av Karl-Erik Nordlund)

Kvarnägare Per Mårtensson gifte sig den 2 juni 1868 med Sigrid Danielsdotter. Redan året därpå föddes deras son Per Daniel, den 17 januari 1869.

Per Mårtensson föddes i april 1844 i Jättendal. Nu var han ägare till Svedbro övre kvarn i Gnarp. Sigrid var född i november 1849 och var dotter till förre nämndemannen Daniel Mickelsson i Ås, Gnarp, och dennes hustru Sigrid Ersdotter.

Det unga parets väg genom livet såg ut att börja bra, med familj och barn och ett arbete som förhoppningsvis skulle kunna ge en någorlunda god försörjning, med dåtida mått mätt.

Men som så många gånger här i livet blev det inte alls som man hade tänkt sig. Maken blev sjuk kort efter att deras son fötts, och den 12 augusti 1871 avled han i lungsjuka, blott 28 år gammal.

Nu blev alltså Sigrid plötsligt kvarnägare, tillsammans med sin tvåårige son. Enligt kyrkoboken fanns det på gården också en dräng, Sven Persson. Om han var mjölnardräng eller en vanlig dräng på det torpställe som hörde till kvarnen vet vi inte. Under samma tak bodde nu alltså den nyblivna änkan, 22 år gammal, med sin tvåårige son, samt drängen Sven, 19 år.

Eftersom människor var likadant skapade då som nu, så gick det som det gick. I juli 1873 födde Sigrid ytterligare en son, Sven Erik Mikael. Drängen Sven Persson visade sig emellertid inte beredd att axla sitt ansvar som familjeförsörjare, eller klarade kanske inte det utan ”extra tillskott”. Han hade nämligen egna aktiviteter för sig, och han dömdes sedermera av Ljusdals häradsrätt till 8 månaders fängelse för stöld. Sven återfinns senare i sitt föräldrahem i Älgered, Bergsjö.

Av köpehandlingar framgår att Sigrid senare ägde kvarnen tillsammans med en Lars Olsson, som det saknas uppgifter om. En herr Lundin från Lönnånger har lämnat uppgifter om att Sigrid sedan flyttat till en syster på Tjärnmon. Där bodde också, mycket riktigt, Sigrids syster Juliana, som var gift med en Ersson Mohlén.

Någon Sigrid fanns däremot inte där, och jag har inte kunnat utröna hennes vidare öden. Om prästerna haft bättre koll på sina församlingsbor kanske vi hade kunnat utröna vart hon tagit vägen.

Från månadsmötet den 13 januari

Det tidigare beställda - och under transporten förvunna - **frysskåpet** har kommit tillrätta, finns monterat i köket och har invigts.

Luciafirandet skedde den 13 december i traditionella former (se sidorna 3 och 4). Evenemanget inbringade ca 14 000 kr till Byalagets kassa. Stort tack till alla som skänkt lotteripriser och auktionsföremål! Tack också alla som köpte lotter och ropade in saker på auktionen! Och slutligen tack till alla medverkande, som gjorde kvällen till en fin upplevelse!

Den 19 december hade vi ”**Julgröt**” i vanlig ordning. Då samlades 36 personer (bybor och utsocknes) för att njuta av maten och gemenskapen. Trivsamt som vanligt...

Det lika traditionella **besöket hos tomten** på julaftons förmiddag gynnades denna gång inte precis av något julväder, och pulkaforet var väl ”så där”... Ändå infann sig ett trettiotal för att träffa tomten. Några av barnen utmanade också ödet och tog en tur i pulkorna - med något litet ”haveri” som följd. Inga skador lyckligtvis. Tomten var också lika snäll och givmild som vanligt.

På **annandag jul** var som vanligt kapellet uthyrt till Svenska Kyrkan, och 18 personer deltog i högmässan. Tack till Ingrid Nordlinder och Wanja Ädel, som bistod denna dag! Ett tack också till Kyrkan, som skänkt Byalaget 5000 kr som bidrag till takrenoveringen!

Under mötet diskuterades också möjligheten att Byalaget införskaffar ett **ICA-kort** utan kredit, med en tillgänglig summa på förslagsvis 2000 kr för att möjliggöra smidiga inköp av kaffebröd och annat i samband med olika aktiviteter utan onödig hantering av kontanter. Ett sådant kort innebär också fortlöpande erbjudanden om extrapriser och erbjudanden, som på sikt kan innebära avsevärda besparingar för Byalaget.

Fastighetsgruppen rapporterar: Utrymningsplan, brandstege, brandsläckare, brandvarnare mm kommer att färsigställas/monteras inom kort. Slutjustering av parkeringsplatsen på nersidan vägen kommer också att verkställas. Etapp två av takrenoveringen kommer att planeras för genomförande redan i maj månad, då förhoppningsvis fler bybor finns hemmavid och inte är utspridda på olika semesterorter. Sommarens etapp ett gick ju fantastiskt snabbt och smidigt, trots att det då var ett begränsat antal bybor som hade möjlighet att ställa upp. Kostnaden blev också mindre än beräknat, och i kassan har vi glädjande nog

fortfarande ca 23 000 kr kvar till kommande etapp. Men det finns ännu plats för fler bidrag. Sätt gärna in en summa på Byalagets bankgiro (396-7221) och ange ändamålet och vem avsändaren är!

Ett projekt för senare delen av året är att infravärmelisterna i lilla salen tas bort, och partiell målning sker för att täcka spåren efter dem. Listerna har tjänat ut och är varken effektiva som värmekällor eller särskilt estetiskt tilltalande...

Kassören rapporterar glädjande resultat från det gångna räkenskapsåret, så i ekonomiskt avseende kan vi se framtiden an med tillförsikt.

Kommande aktiviteter

Lördag den 18 januari blir det **julgransplundring** på kapellet, då julen dansas ut. Byalaget bjuder på varm korv, samt kaffe eller saft med tillbehör. Den snälla tomten delar ut godispåsar till barnen. Familjen Jonsäll står för musiken...

Onsdag den 22 januari börjar ”**Öppet hus**” igen på kapellet kl. 11.00 och några timmar framöver. Fortsätter sedan alltså samtliga helgfria onsdagar under vintersäsongen. Alla som vanligt välkomna till en stunds trivsamt samvaro och fika i opretentiösa former!

Studiecirkeln om ”**Hus och gårdar i Grängsjö**” fortsätter igen efter juluppehållet, med start onsdag den 29/1 och sedan varannan onsdag kl. 18.30.

Folkteatern har en föreställning på kapellet torsdag den 24 april. Mer information kommer om detta - men planera gärna in den kvällen redan nu!

Planera också för Byalagets **ÅRSMÖTE** - som blir den 7 april på kapellet! Det är då vi fattar beslut om det kommande aktivitetsåret - och även på längre sikt. Kanske har just du en bra idé om hur Byalaget skall fungera och vad vi skall göra, vad som skulle vara till mest glädje för oss som bor här. Kanske finns det andra tänkbara aktiviteter än de nuvarande i Byalagets regi, som skulle kunna bidra till att öka trivselt i byn. Möjligen finns det t.ex. någon idé om hur vi skulle kunna göra mer för att engagera byns ungdomar. Medelåldern hos de aktiva i Byalaget är ganska hög, och vi borde möjligen tänka på återväxten...

Redaktionen för Grängsjö-Bladet skulle för övrigt också vara mycket glad för tankar och idéer om bladets utformning. Efter 46 upplagor kanske det vore dags för någon sorts förnyelse... Välkommen med synpunkter även i den frågan!

Nästa månadsmöte måndag den 3 februari kl. 19.00